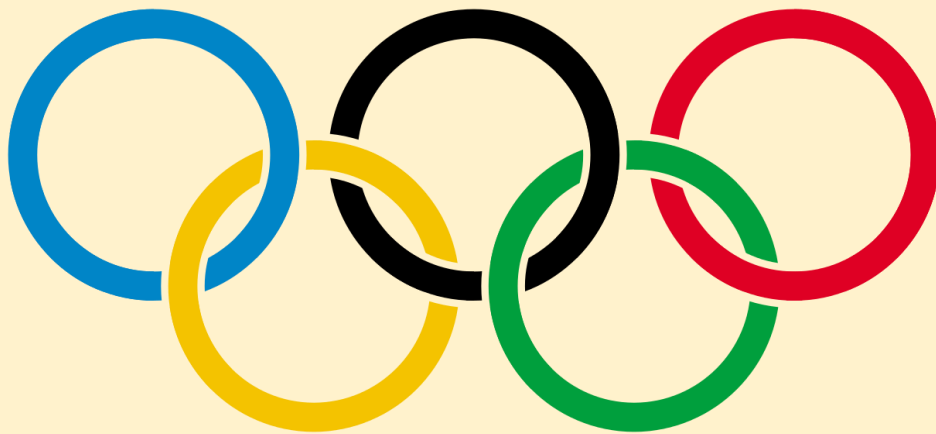

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی

گزارش علمی - تخصصی

بهبود عملکرد کاروان‌های ورزشی ایران در بازی‌های المپیک و آسیایی

پژوهشگر

دکتر حسین زارعیان

زمستان ۱۴۰۳

۱. اهمیت موضوع مورد بررسی

بازی‌های المپیک و آسیایی به‌عنوان بزرگ‌ترین و معتبرترین رویدادهای ورزشی جهان، عرصه‌ای برای نمایش قدرت و توانمندی کشورها در حوزه ورزش و همچنین ابزاری برای افزایش نفوذ دیپلماتیک، تقویت هویت ملی و توسعه فرهنگی محسوب می‌شوند. در این میان، موفقیت یا ناکامی کاروان‌های ورزشی در این رقابت‌ها بازتاب‌دهنده سیاست‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و سرمایه‌گذاری‌های کلان در عرصه ورزش است. برای کشوری همچون ایران که ورزش به‌عنوان یکی از نمادهای هویت ملی و ابزار دیپلماسی عمومی جایگاه ویژه‌ای دارد، ارزیابی عملکرد در این رویدادها فراتر از یک موضوع ورزشی، به یک اولویت ملی تبدیل شده است. عملکرد کاروان‌های ورزشی ایران در بازی‌های المپیک و آسیایی نه تنها شاخصی برای سنجش پیشرفت ورزش کشور است، بلکه نشان‌دهنده توانمندی‌های مدیریتی، سیاست‌گذاری و راهبردی در سطح کلان است. این عملکرد، تأثیر مستقیمی بر جایگاه بین‌المللی ایران، میزان سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ورزش، و حتی بر نگرش جوانان به فعالیت‌های ورزشی دارد. از این رو، تحلیل دقیق این عملکردها و شناسایی نقاط قوت و ضعف، می‌تواند مبنایی برای اصلاح و بهبود سیاست‌های ورزشی و همچنین الگوسازی برای سایر بخش‌ها باشد.

الف. بررسی وضعیت موجود

۱. وضعیت کاروان‌های ورزشی ایران در ادوار بازی‌های المپیک

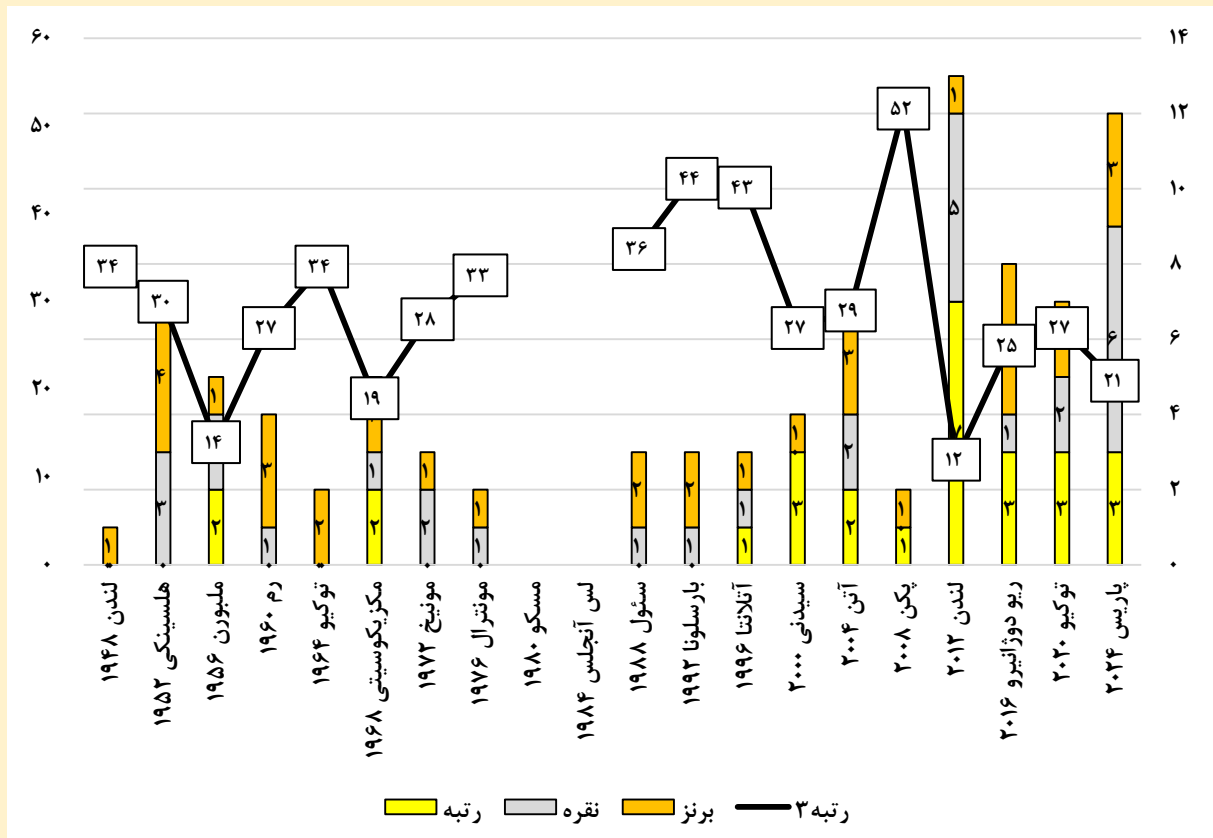
عملکرد ایران در بازی‌های المپیک، طی سال‌های ۱۹۴۸ تا ۲۰۲۴، روندی سینوسی را نشان می‌دهد که شامل دوره‌های اوج، افت و ثبات بوده است.

جدول (۱). عملکرد کاروان‌های ورزشی ایران در بازی‌های المپیک (۱۹۴۸-۲۰۲۴)

ردیف	سال	میزبان	تعداد مدال طلا	تعداد مدال نقره	تعداد مدال برنز	تعداد ورزشکاران	تعداد رشته‌های ورزشی	رشته‌های ورزشی	مدال آور	
۱	۱۹۰۰	پاریس (فرانسه)	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	
۲	۱۹۴۸	لندن (انگلستان)	۰	۰	۱	۲۷	۵	۱	۱	
۳	۱۹۵۲	هلسینکی (فنلاند)	۳	۴	۷	۲۲	۴	۲	۲	
۴	۱۹۵۶	ملبورن (استرالیا)	۲	۲	۱	۱۷	۳	۲	۲	
۵	۱۹۶۰	رم (ایتالیا)	۰	۱	۳	۲۵	۶	۲	۲	
۶	۱۹۶۴	توکیو (ژاپن)	۰	۰	۲	۵۸	۹	۱	۱	
۷	۱۹۶۸	مکزیکوسیتی (مکزیک)	۲	۱	۲	۱۴	۴	۲	۲	
۸	۱۹۷۲	مونخ (آلمان)	۰	۲	۱	۵۱	۸	۲	۲	
۹	۱۹۷۶	مونترال (کانادا)	۰	۱	۱	۸۸	۱۰	۲	۲	
۱۰	۱۹۸۰	مسکو (روسیه)	در این دوره از بازی‌ها شرکت نکردند							۱۰
۱۱	۱۹۸۴	لس آنجلس (آمریکا)	در این دوره از بازی‌ها شرکت نکردند							۱۱
۱۲	۱۹۸۸	سئول (کره جنوبی)	۰	۱	۲	۳۸	۵	۱	۱۲	
۱۳	۱۹۹۲	بارسلون (اسپانیا)	۰	۱	۲	۴۰	۸	۱	۱۳	
۱۴	۱۹۹۶	آتلانتا (آمریکا)	۱	۱	۳	۱۹	۷	۱	۱۴	
۱۵	۲۰۰۰	سیدنی (استرالیا)	۳	۰	۱	۳۵	۸	۳	۱۵	
۱۶	۲۰۰۴	آتن (یونان)	۲	۲	۳	۳۸	۱۰	۳	۱۶	
۱۷	۲۰۰۸	پکن (چین)	۱	۰	۱	۵۴	۱۲	۲	۱۷	
۱۸	۲۰۱۲	لندن (انگلستان)	۷	۵	۱	۵۳	۱۰	۴	۱۸	
۱۹	۲۰۱۶	ریودوژانیرو (برزیل)	۳	۱	۴	۶۳	۱۶	۴	۱۹	

۵	۱۷	۶۶	۲۷	۷	۲	۲	۳	توکيو (ژاپن)	۲۰۲۰	۲۰
۳	۱۴	۴۱	۲۱	۱۲	۳	۶	۳	پاریس (فرانسه)	۲۰۲۴	۲۱

در بررسی ۱۸ دوره حضور ایران در بازی‌های المپیک، بهترین عملکرد در لندن ۲۰۱۲ رقم خورد؛ کاروان ایران با کسب ۷ مدال طلا، ۵ نقره و ۳ برنز موفق شد به رتبه دوازدهم جدول برسد که بالاترین جایگاه تاریخ المپیک ایران محسوب می‌شود. پس از آن، در ملبورن ۱۹۵۶ با رتبه چهاردهم و مکزیکوسیتی ۱۹۶۸ با رتبه نوزدهم و ریو ۲۰۱۶ با رتبه بیست و پنجم ایران توانست جایگاه‌های نسبتاً بالایی را کسب کند. همچنین در آخرین حضور کاروان ورزشی ایران در المپیک ۲۰۲۴ پاریس با اعزام ۴۱ ورزشکار در ۱۴ رشته ورزشی با کسب ۱۲ مدال (۳ طلا، ۶ نقره و ۳ برنز) در رتبه ۲۱ جدول رده‌بندی المپیک قرار گرفت.

شکل (۱). مقایسه رتبه و مدال‌های (طلا، نقره، برنز) کاروان‌های ورزشی ایران در بازی‌های المپیک

۲. عملکرد پس از انقلاب اسلامی

پس از انقلاب اسلامی، ایران موفق شد حضور باثبات‌تری در المپیک‌ها داشته باشد. بهترین رتبه‌ها در این دوره شامل لندن ۲۰۱۲ (رتبه دوازدهم)، پاریس ۲۰۲۴ (رتبه بیست و یکم) و ریو ۲۰۱۶ (رتبه بیست و پنجم) بوده است. همچنین در توکیو ۲۰۲۰ و سیدنی ۲۰۰۰، ایران رتبه بیست و هفتم را کسب کرد. این موفقیت‌ها نتیجه توجه به زیرساخت‌های ورزشی و مشارکت گسترده‌تر ورزشکاران بوده است. با وجود این، هنوز جای پیشرفت در برنامه‌ریزی و شناسایی استعدادها احساس می‌شود.

۳. عملکرد در سال‌های اولیه حضور (۱۹۴۸ تا ۱۹۷۲)

در سال‌های ابتدایی حضور ایران در المپیک، از ۱۹۴۸ تا ۱۹۷۲، رتبه‌های کاروان ایران معمولاً در رده‌های پایین جدول قرار داشت. در این دوره، تعداد مدال‌های کسب‌شده توسط ورزشکاران محدود بود و ایران نتوانست جایگاه بالایی در جدول به دست آورد. دلایل این عملکرد شامل نوپا بودن ورزش حرفه‌ای در ایران، ضعف زیرساخت‌ها و تجربه کم در رقابت‌های بین‌المللی بود. با این حال، این دوره آغازگر حضور ایران در بزرگ‌ترین رویداد ورزشی جهان بود و زمینه‌ساز پیشرفت‌های بعدی شد.

۴. دوره پس از انقلاب (۱۹۷۶ تا ۱۹۹۲)

در این دوره، ایران به دلیل مسائل سیاسی در المپیک‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۸۴ شرکت نکرد و فرصت رقابت در این دوره‌ها را از دست داد. پس از بازگشت به بازی‌ها، کاروان ایران با چالش‌های متعددی روبه‌رو بود و توانست جایگاه خود را در رده‌های میانی جدول تثبیت کند. در این زمان، ورزش ایران در حال گذار از دوران بازسازی پس از انقلاب بود و هنوز برنامه‌ریزی مناسبی برای دستیابی به جایگاه‌های برتر در سطح جهانی وجود نداشت.

۵. دوره رشد و پیشرفت (۱۹۹۶ تا ۲۰۱۲)

این دوره نقطه عطفی در تاریخ المپیک ایران محسوب می‌شود. ایران از رتبه چهل‌وسوم در آتلانتا ۱۹۹۶ به رتبه دوازدهم در لندن ۲۰۱۲ رسید که اوج عملکرد کاروان ایران با کسب ۱۳ مدال (۷ طلا، ۵ نقره و ۱ برنز) بود. در این بازه، توجه بیشتری به توسعه زیرساخت‌های ورزشی، شناسایی استعدادها و حمایت از ورزشکاران حرفه‌ای شد. رشد مداوم در این دوره نشان از تغییرات مثبت در سیاست‌های ورزشی کشور داشت که به ایران امکان رقابت در بالاترین سطوح را داد.

۶. دوره ثبات نسبی (۲۰۱۶ تا ۲۰۲۴)

از المپیک ریو ۲۰۱۶ تا پاریس ۲۰۲۴، عملکرد کاروان ایران نشان‌دهنده ثبات نسبی در جدول مدال‌ها بوده است. در ریو ۲۰۱۶، ایران با کسب ۸ مدال (۳ طلا، ۱ نقره و ۴ برنز) در رتبه ۲۵ قرار گرفت. در توکیو ۲۰۲۰، با ۷ مدال (۳ طلا، ۲ نقره و ۲ برنز) به رتبه ۲۷ رسید و در پاریس ۲۰۲۴، با ۷ مدال (۳ طلا، ۶ نقره و ۳ برنز) رتبه ۲۱ را کسب کرد. این دوره نشان‌دهنده حفظ جایگاه نسبی ایران در سطح جهانی است، اما برای رسیدن به رتبه‌های بالاتر نیاز به برنامه‌ریزی دقیق‌تر و تمرکز بیشتر بر رشته‌های پرمدال وجود دارد.

ب. تحلیل وضعیت رقبای ایران در بازی‌های المپیک

بررسی عملکرد ایران در ۱۸ دوره اخیر المپیک (۱۹۴۸-۲۰۲۴) نشان می‌دهد که در مقایسه با کشورهای اروپایی مانند اسپانیا (رتبه ۲۶ جهانی با ۱۸۷ مدال)، سوئد (رتبه ۱۲ جهانی با ۵۱۴ مدال)، سوئیس و دانمارک، عملکرد کلی ایران ضعیف‌تر بوده است. در قاره آمریکا، کانادا (۳۵۳ مدال، رتبه ۱۹) و کوبا (۲۴۴ مدال، رتبه ۱۸) نیز از ایران جلوتر هستند، اما آرژانتین با ۸۰ مدال و رتبه ۴۳ در جایگاهی پایین‌تر از ایران قرار دارد.

در قاره آفریقا، کنیا (۱۲۴ مدال، رتبه ۳۳)، آفریقای جنوبی (۹۵ مدال، رتبه ۳۷)، و جامائیکا (۹۴ مدال، رتبه ۳۸) در رتبه‌های نزدیک به ایران قرار دارند. در المپیک ۲۰۲۴ پاریس، اسپانیا با حضور پایدار در رتبه‌های ۱۵ تا ۲۰ عملکرد بهتری نسبت به ایران داشت، در حالی که سوئد، سوئیس و دانمارک در این دوره به رتبه‌های پایین‌تر تنزل یافتند. در این دوره، کانادا با رتبه ۱۲ عملکرد قابل‌توجهی داشت، در حالی که کنیا (رتبه ۱۷) و برزیل (رتبه ۲۰) به ایران نزدیک بودند. کشورهایی مانند کوبا، آرژانتین، آفریقای جنوبی، جامائیکا و یونان نیز با رتبه‌های پایین‌تر (۳۲ تا ۵۲) در مقایسه با ایران عملکرد ضعیف‌تری داشتند.

شکل (۲). مقایسه رتبه ۱۲ کشور منتخب در بازی‌های المپیک از سال ۱۹۴۸ تا ۲۰۲۴

ج. وضعیت کاروان‌های ورزشی ایران در ادوار بازی‌های آسیایی

مرور ادوار مختلف برگزاری بازی‌های آسیایی که ورزشکاران ایرانی در آن‌ها حاضر شدند، نشان می‌دهد بهترین نتیجه برای ایران در بازی‌های ۱۹۷۴ تهران با کسب ۳۶ مدال طلا، ۲۸ نقره و ۱۷ برنز شکل گرفت. همچنین در آخرین حضور خود در بازی‌های ۲۰۲۲ هانگژو با اعزام ۲۸۹ ورزشکار در ۳۵ رشته ورزشی با کسب ۵۴ مدال (۱۳ طلا، ۲۰ نقره و ۲۱ برنز) در رتبه ۷ جدول رده‌بندی بازی‌های آسیایی قرار گرفت. بیشترین تعداد ورزشکاران اعزامی مربوط به بازی‌های آسیایی جاکارتا ۲۰۱۸ با ۳۷۸ ورزشکار می‌باشد. بیشترین تعداد رشته‌های ورزشی که ایران در آن‌ها شرکت کرده مربوط به بازی‌های آسیایی هانگژو ۲۰۲۲ در ۳۵ رشته ورزشی است. تعداد رشته‌هایی که ایران در آن‌ها موفق به کسب مدال شده نیز از رشته‌های محدودی مانند کشتی و وزنه‌برداری در سال‌های ابتدایی بازی‌ها به مرور گسترش یافته و به ۲۱ رشته ورزشی افزایش پیدا کرده است.

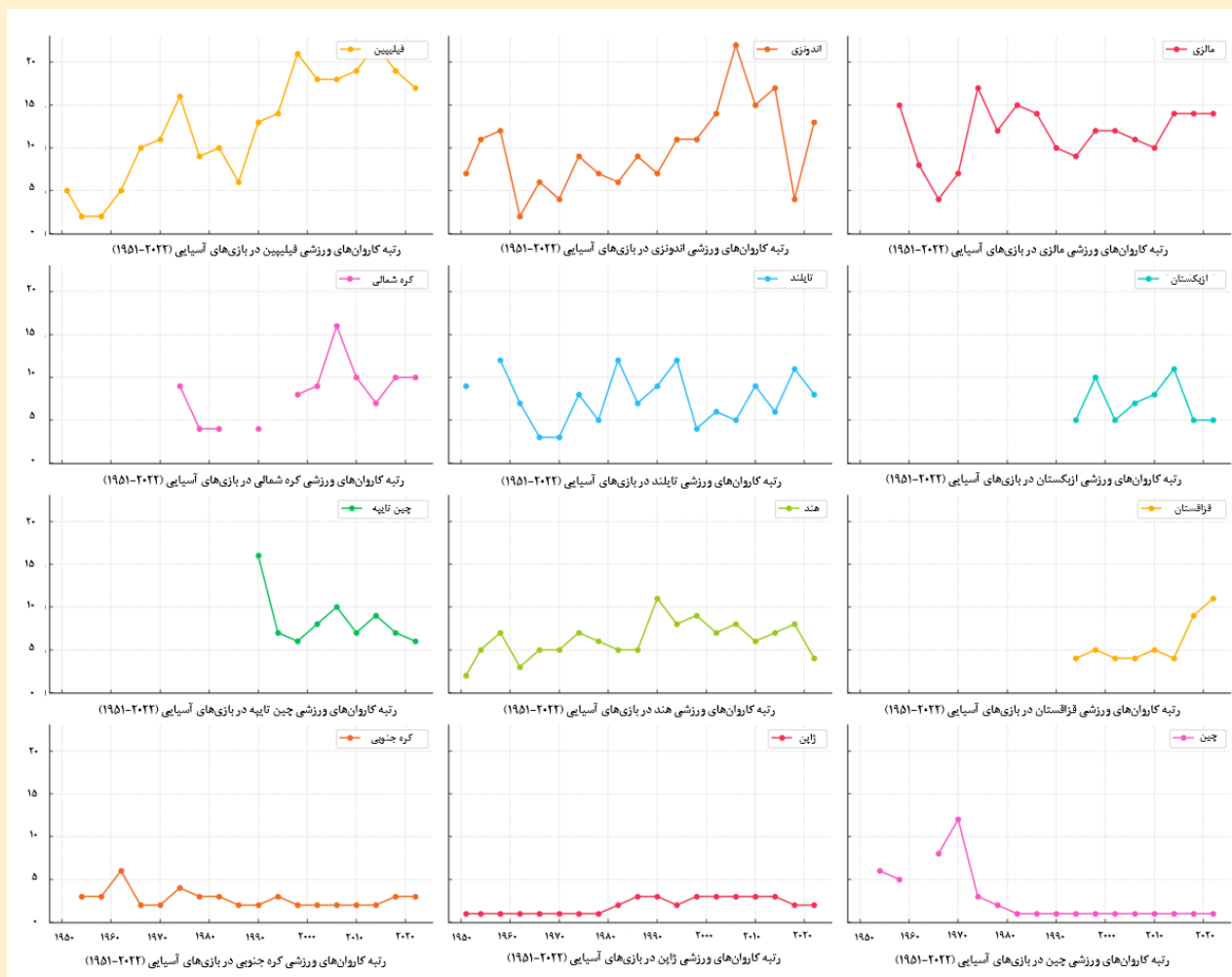
جدول (۲). عملکرد کاروان‌های ورزشی ایران در بازی‌های آسیایی (۱۹۵۱-۲۰۲۲)

ردیف	سال	میزبان	طلا	نقره	برنز	تعداد ورزشکاران	تعداد رشته‌های ورزشی	رشته‌های ورزشی	مدال آور
۱	۱۹۵۱	دهلی نو (هندوستان)	۸	۶	۲	۱۶	۳	۴۹	۵
۲	۱۹۵۴	مانیل (فیلیپین)	-	-	-	-	-	-	-
۳	۱۹۵۸	توکیو (ژاپن)	۷	۱۴	۱۱	۳۲	۴	۷۹	۸
۴	۱۹۶۲	جاکارتا (اندونزی)	-	-	-	-	-	-	-
۵	۱۹۶۶	بانکوک (تایلند)	۶	۸	۱۷	۳۱	۶	۱۱۸	۹
۶	۱۹۷۰	بانکوک (تایلند)	۹	۷	۷	۲۳	۴	۱۶۹	۵
۷	۱۹۷۴	تهران (ایران)	۳۶	۲۸	۱۷	۸۱	۲	۳۱۴	۱۰
۸	۱۹۷۸	بانکوک (تایلند)	-	-	-	-	-	-	-
۹	۱۹۸۲	دهلی نو (هندوستان)	۴	۴	۴	۱۲	۷	۴۳	۳
۱۰	۱۹۸۶	سئول (کره جنوبی)	۶	۶	۱۰	۲۲	۴	۹۴	۵
۱۱	۱۹۹۰	پکن (چین)	۴	۶	۸	۱۸	۵	۱۲۸	۴
۱۲	۱۹۹۴	هیروشیما (ژاپن)	۹	۹	۸	۲۶	۶	۱۶۲	۶
۱۳	۱۹۹۸	بانکوک (تایلند)	۱۰	۱۱	۱۳	۳۴	۷	۱۹۹	۱۱
۱۴	۲۰۰۲	بوسان (کره جنوبی)	۸	۱۴	۱۴	۳۶	۱۰	۱۲۶	۱۱
۱۵	۲۰۰۶	دوحه (قطر)	۱۱	۱۵	۲۴	۵۹	۴	۲۳۹	۱۵
۱۶	۲۰۱۰	گوانگژو (چین)	۲۰	۱۵	۲۴	۵۹	۴	۳۵۹	۱۶
۱۷	۲۰۱۴	اینچئون (کره جنوبی)	۲۱	۱۸	۱۸	۵۷	۵	۲۷۵	۱۶
۱۸	۲۰۱۸	جاکارتا (اندونزی)	۲۰	۲۰	۲۲	۶۲	۶	۳۷۸	۲۱
۱۹	۲۰۲۲	هانگژو (چین)	۱۳	۲۰	۲۱	۵۴	۷	۲۸۹	۱۹

د. تحلیل وضعیت رقابتی ایران در بازی‌های آسیایی

- چین به عنوان قوی‌ترین کاروان ورزشی در تاریخ بازی‌های آسیایی شناخته می‌شود و با کسب ۱۶۷۴ مدال طلا، ۱۱۰۵ نقره و ۷۹۱ برنز (مجموع ۳۵۷۰ مدال) تسلط خود را بر ورزش‌های مختلف به وضوح نشان می‌دهد.
- ژاپن با ۱۹ دوره حضور و کسب ۱۰۸۴ مدال طلا، ۱۱۰۴ نقره و ۱۰۸۴ برنز (مجموع ۳۲۴۲ مدال) در رتبه دوم قرار دارد و عملکرد قوی آن در رشته‌های انفرادی و تیمی، به‌ویژه در ورزش‌های رزمی و آبی، نشان‌دهنده سیستم‌های آموزشی و پرورشی پیشرفته‌اش است.
- کره جنوبی نیز با ۱۸ دوره حضور و ۷۸۷ مدال طلا، ۷۲۲ نقره و ۹۱۶ برنز (مجموع ۲۴۲۵ مدال) در رتبه سوم است و موفقیت‌هایش در تنیس روی میز و ورزش‌های رزمی گواهی بر کیفیت بالای ورزشکاران این کشور است.
- کره شمالی نیز با ۱۱ دوره حضور و ۱۲۱ مدال طلا، ۱۶۱ نقره و ۱۸۸ برنز (مجموع ۴۷۰ مدال) به‌ویژه در ورزش‌های رزمی و وزنه‌برداری موفق بوده و در سطح منطقه‌ای رقابتی قوی دارد.
- تایلند با ۱۹ دوره حضور و ۱۴۴ مدال طلا، ۱۸۹ نقره و ۳۱۱ برنز (مجموع ۶۴۴ مدال) در رشته‌های بوکس و ووشو به موفقیت‌های قابل توجهی دست یافته و به‌طور مستمر در رقابت‌های آسیایی حضور دارد. به‌طور کلی، این کشورها در تلاشند تا به تدریج عملکرد ورزشی خود را ارتقاء دهند و در سطح آسیا جایگاه بهتری پیدا کنند.

- مالزی با ۱۸ دوره حضور و کسب ۶۹ مدال طلا، ۱۰۹ نقره و ۱۶۶ برنز (مجموع ۳۴۴ مدال) به ویژه در رشته‌های بدمینتون و هاکی نماینده‌های خوبی دارد، اما نتوانسته به موفقیت‌های بزرگتری دست یابد. اندونزی، که ۱۹ دوره را با ۹۸ مدال طلا، ۱۳۰ نقره و ۲۶۴ برنز (مجموع ۴۹۲ مدال) پشت سر گذاشته، در رشته‌های وزنه‌برداری و بدمینتون فعال است و به تدریج در حال ارتقاء سطح خود می‌باشد.
- فیلیپین نیز با ۱۹ دوره حضور و کسب ۴۵ مدال طلا، ۶۴ نقره و ۱۲۳ برنز (مجموع ۲۳۲ مدال) در رشته‌های مختلف از جمله بوکس و بسکتبال نماینده‌های محدودی دارد و نیاز به توسعه بیشتری در سطح ورزشی احساس می‌شود.

شکل (۳). مقایسه رتبه ۱۲ کشور منتخب در بازی‌های آسیایی

تحلیل عملکرد هند

- هند، با ۱۹ دوره حضور و ۱۸۳ مدال طلا، ۲۳۸ نقره و ۳۵۷ برنز (مجموع ۷۷۸ مدال)، به تدریج تنوع بیشتری به مدال‌آوران خود افزوده است.
- هند طی چهار دوره اخیر بازی‌های آسیایی پیشرفت چشمگیری داشته و توانسته جایگاه خود را از رتبه هشتم به رتبه چهارم ارتقا دهد.
- این کشور در بازی‌های آسیایی ۲۰۲۲ موفق به کسب ۱۰۷ مدال شد، که فاصله‌ای چشمگیر با کشور رتبه پنجم (۷۱ مدال) ایجاد کرد.

- تمرکز هند بر رشته‌های پرمدال نظیر تیراندازی، تیر و کمان، و دو و میدانی نقش کلیدی در موفقیت‌های اخیر این کشور داشته است؛ به طوری که ۶۵ درصد مدال‌های طلای هند در سال ۲۰۲۲ از این سه رشته به دست آمده است.
- در رشته تیر و کمان، هند از عدم کسب مدال در سال ۲۰۱۸ به کسب ۹ مدال (شامل ۵ طلا) در بازی‌های هانگژو رسید، که نشان‌دهنده جهشی بزرگ در این رشته است.
- در رشته دو و میدانی نیز تعداد مدال‌های هند از ۲۰ به ۲۹ افزایش یافته، که بیانگر رشد پایدار و برنامه‌ریزی هدفمند این کشور در این حوزه است.

تحلیل عملکرد چین تایپه

- چین تایپه، با ۱۴ دوره حضور و ۱۱۸ مدال طلا، ۱۶۴ نقره و ۳۰۴ برنز (مجموع ۵۸۶ مدال)، به ویژه در رشته‌های دو و میدانی و ورزش‌های رزمی فعال است و در میان کشورهایی با عملکرد قابل قبول قرار دارد.
- چین تایپه طی هشت سال اخیر با سرمایه‌گذاری هوشمندانه، جایگاه خود را از رتبه نهم به ششم در رقابت‌های آسیایی ارتقا داده است.
- تعداد رشته‌های طلایی این کشور از ۷ رشته در سال ۲۰۱۴ به ۱۰ رشته در سال ۲۰۲۲ افزایش یافته و مسیر پیشرفت در کسب مدال‌ها همچنان ادامه دارد.
- رشته اسکیت به‌عنوان نقطه قوت چین تایپه، ۴۰ درصد از مدال‌های طلای این کشور در بازی‌های آسیایی هانگژو را به خود اختصاص داده است (۱۳ مدال، شامل ۷ طلا).
- در رشته‌های بوکس و تیراندازی نیز این کشور عملکرد مطلوبی داشته و توانسته روند موفقیت‌آمیز خود را در این حوزه‌ها حفظ کند.
- بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته، از جمله نرم‌افزارهای شبیه‌سازی و تجهیزات تحلیل عملکرد ورزشی، نقشی کلیدی در بهبود عملکرد ورزشکاران چین تایپه ایفا کرده است.

تحلیل عملکرد ازبکستان

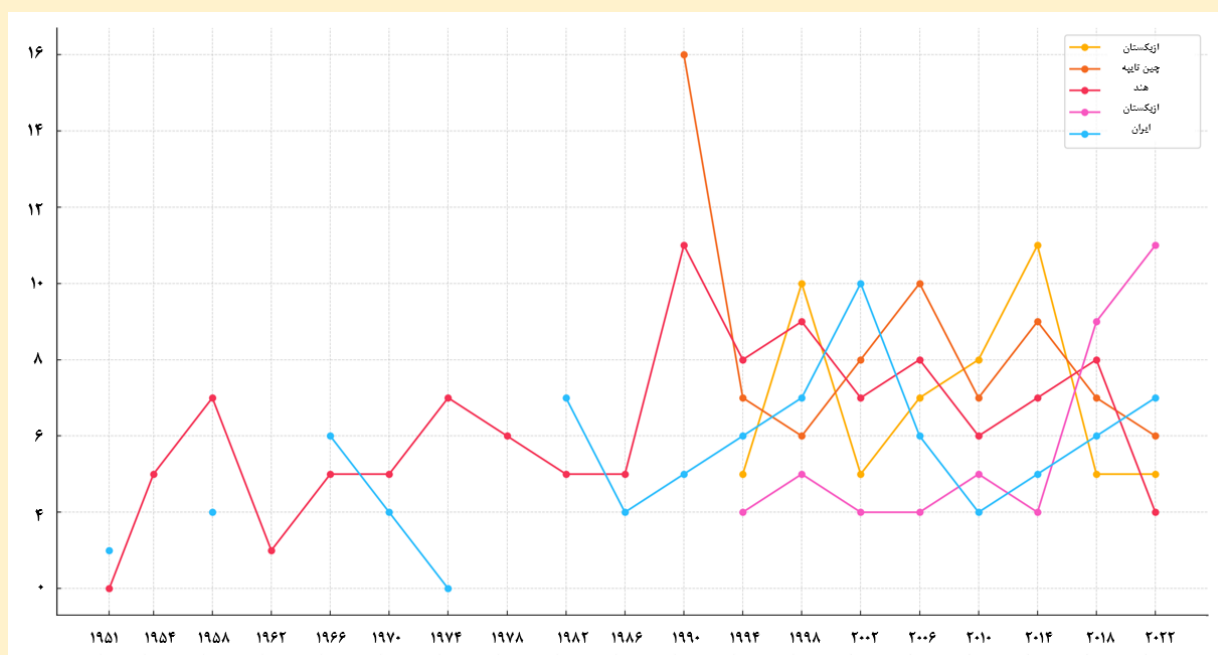
- ازبکستان با ۸ دوره حضور و کسب ۱۰۵ مدال طلا، ۱۳۸ نقره و ۱۷۱ برنز (مجموع ۴۱۴ مدال) به آرامی در حال پیشرفت است.
- ازبکستان طی ۸ سال اخیر با سرمایه‌گذاری هدفمند و برنامه‌ریزی دقیق، توانسته تعداد مدال‌های طلای خود را از ۹ مدال در سال ۲۰۱۴ به ۲۲ مدال در سال ۲۰۲۲ افزایش دهد.
- تمرکز بر رشته‌های کلیدی نظیر بوکس، جودو، کوراش، و ژیمناستیک باعث شده این رشته‌ها ۵۰ درصد از مدال‌های کشور را به خود اختصاص دهند.
- ازبکستان با تنوع‌بخشی به رشته‌های موفق، تعداد رشته‌های طلایی خود را از ۵ رشته در سال ۲۰۱۴ به ۱۲ رشته در سال ۲۰۲۲ افزایش داده است.
- عملکرد در رشته‌های جدید مانند قایقرانی (کانو) و روئینگ قابل توجه بوده است؛ ازبکستان در کانو یک مدال طلا و ۶ مدال نقره و برنز و در روئینگ ۷ مدال کسب کرده است.
- تقویت فرهنگ ورزش در میان نوجوانان و جوانان از طریق آموزش و ترویج فعالیت‌های ورزشی، حمایت‌های گسترده دولتی از ورزش قهرمانی، و تلاش برای میزبانی رویدادهای معتبر بین‌المللی از عوامل کلیدی موفقیت این کشور محسوب می‌شوند.

- این رویکردها نه تنها باعث رشد پایدار ورزش در ازبکستان شده‌اند، بلکه این کشور را به یکی از مدعیان اصلی در رقابت‌های آسیایی تبدیل کرده‌اند.

تحلیل عملکرد قزاقستان

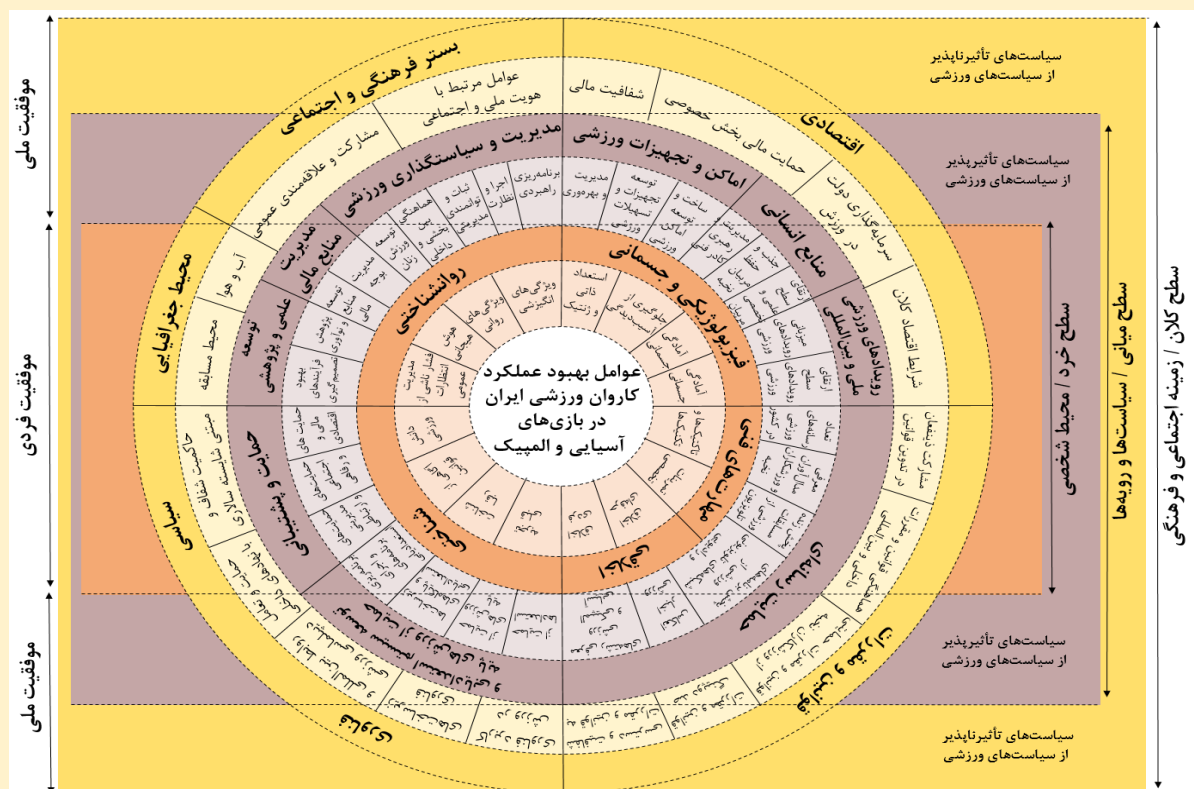
- قزاقستان از سال ۱۹۹۴ در ۸ دوره حاضر بوده و ۱۶۵ مدال طلا، ۱۸۰ نقره و ۲۹۲ برنز (مجموع ۶۳۷ مدال) کسب کرده است.
- از نظر مجموع مدال‌ها در بازی‌های آسیایی عملکرد خوبی داشته و در صورت تبدیل مدال‌های نقره و برنز به طلا، به یکی از رقبای جدی کشورهای پیشرو تبدیل خواهد شد.
- در آخرین دوره بازی‌های آسیایی، ۴۰ درصد مدال‌های این کشور در رشته‌هایی مانند قایقرانی، دوچرخه‌سواری، تیراندازی، بوکس و دو و میدانی به دست آمده است، که نشان‌دهنده استراتژی هدفمند در سرمایه‌گذاری ورزشی است.
- یکی از نقاط قوت قزاقستان، تنوع رشته‌های مدال‌آور است؛ این کشور موفق به کسب مدال در ۲۱ رشته ورزشی شده که بیانگر زیرساخت‌های گسترده و برنامه‌ریزی متنوع آن‌هاست.
- سرمایه‌گذاری ویژه در رشته‌هایی مانند قایقرانی (کانو)، ژیمناستیک، بوکس، تیراندازی، جودو و دوچرخه‌سواری، قزاقستان را در مسیر پیشرفت قرار داده است.
- افزایش تعداد مدال‌های نقره و برنز در این رشته‌ها، این کشور را به یکی از تهدیدهای بالقوه برای رقبا تبدیل کرده و جایگاه آن را در میان کشورهای آسیایی تقویت خواهد کرد.

شکل (۳). مقایسه رتبه ۴ کشور منتخب با ایران در بازی‌های آسیایی از ۱۹۵۱ تا ۲۰۲۲

بررسی عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد ورزشکاران کاروان ایران در بازی‌های آسیایی و آسیایی

عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد کاروان ورزشی ایران در بازی‌های آسیایی و المپیک را در سه سطح خرد، میانی و کلان دسته‌بندی شده است. این سطوح، به ترتیب، بر ابعاد فردی ورزشکاران (سطح خرد)، ساختارهای مدیریتی و فدراسیون‌ها (سطح میانی)، و سیاست‌گذاری‌های کلان ورزشی و زیرساخت‌های ملی (سطح کلان) تمرکز دارند. اهمیت این سه‌گانه در این است که بهبود عملکرد ورزشی مستلزم توجه همزمان به عوامل فردی، سازمانی و ملی است. به عبارت دیگر، ارتقای سطح آمادگی جسمانی و روانی ورزشکاران (سطح خرد) بدون وجود ساختارهای مدیریتی کارآمد و برنامه‌ریزی‌های منسجم در فدراسیون‌ها (سطح میانی) و حمایت‌های کلان ملی مانند تامین منابع مالی و زیرساخت‌های مناسب (سطح کلان) به طور کامل محقق نخواهد شد.

ارائه شکل (۳). راهکارهای اجرایی بهبود عملکرد کاروان ورزشی ایران در بازی‌های آسیایی و المپیک

د. راهبردهایی برای ارتقای عملکرد ورزشکاران ایران در عرصه‌های بین‌المللی

این راهکارها در سه سطح خرد، میانی و کلان دسته‌بندی و پیشنهاد می‌شود:

راهبردهای سیاستی سطح خرد

- شناسایی و انتخاب ورزشکاران مستعد از طریق اجرای تست‌های ژنتیکی و ارزیابی‌های جامع فیزیکی، به‌منظور سرمایه‌گذاری هدفمند بر روی استعدادها و ورزشی.
- طراحی برنامه‌های تمرینی و تغذیه‌ای شخصی‌سازی شده که متناسب با نیازهای خاص هر ورزشکار و رشته ورزشی باشد.
- برگزاری دوره‌های آموزشی و کارگاه‌های تخصصی برای پیشگیری از آسیب‌های ورزشی و استفاده صحیح از تجهیزات محافظتی.
- تأمین مکمل‌های غذایی استاندارد و مدیریت اصولی خواب و بازیابی ورزشکاران به‌منظور افزایش کارایی.

- تدوین و اجرای برنامه‌های جامع انگیزشی و مشاوره‌ای که بر تقویت روحیه، افزایش اعتماد به نفس و هدف‌گذاری دقیق ورزشکاران متمرکز باشد.
- آموزش مهارت‌های تمرکز، مدیریت فشار روانی و تقویت هوش هیجانی برای عملکرد بهتر در شرایط رقابتی.
- ارائه خدمات مشاوره روانشناختی فردی و گروهی به‌منظور ارتقای باور به توانایی‌ها و کاهش فشارهای اجتماعی.
- طراحی برنامه‌های تقویت روابط بین‌فردی و کار گروهی برای بهبود هماهنگی و همکاری در تیم‌های ورزشی.
- برنامه‌ریزی و اجرای تمرینات تخصصی که بر اساس نقاط قوت و ضعف هر ورزشکار طراحی شده باشد.
- شبیه‌سازی شرایط مسابقه برای افزایش آمادگی روانی و فنی ورزشکاران در موقعیت‌های واقعی.
- برگزاری دوره‌های آموزشی در زمینه تحلیل بازی، تصمیم‌گیری سریع و ارتقای مهارت‌های استراتژیک در مسابقات.
- ارائه اطلاعات به‌روز در زمینه پیشگیری از آسیب‌ها و تحلیل عملکرد رقبا، به‌منظور بهبود برنامه‌ریزی استراتژیک.
- ایجاد بانک اطلاعاتی جامع از رقبا و استفاده از نرم‌افزارهای پیشرفته تحلیل ویدیویی برای ارتقای آمادگی ورزشکاران.
- برگزاری دوره‌های آموزشی مستمر در زمینه قوانین و مقررات ورزشی برای افزایش دانش و آگاهی ورزشکاران و کادر فنی.
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی اخلاق ورزشی با تأکید بر ارزش‌های انسانی و اصول بازی جوانمردانه.
- ترویج سبک زندگی سالم و نظارت بر رفتار ورزشکاران و کادر فنی برای حفظ انضباط و احترام به قوانین.
- ایجاد محیطی عاری از تبعیض و تقویت فرهنگ رعایت آداب اجتماعی و فردی در بین ورزشکاران.

راهبردهای سیاستی سطح میانی

- تدوین برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت برای کسب سهمیه بازی‌های المپیک و آسیایی و افزایش آمادگی ورزشکاران از طریق طراحی و اجرای تمرینات تخصصی و هدفمند با مشارکت تیم‌های فنی و کارشناسان برجسته.
- شناسایی نیازها و اولویت‌های ورزشی استان‌ها و طراحی برنامه‌های توسعه رشته‌های ورزشی متناسب با ظرفیت‌های محلی و اقلیمی هر منطقه، به‌ویژه در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته.
- برنامه‌ریزی دقیق و منظم برای اردوها و دوره‌های تمرینی، با در نظر گرفتن تقویم مسابقات ملی و بین‌المللی، جهت بهبود آمادگی جسمانی و روانی ورزشکاران.
- تقویت استقلال مدیریتی فدراسیون‌ها و هیأت‌های ورزشی استانی برای اتخاذ تصمیمات مؤثر و کارآمد، با تأکید بر افزایش شفافیت و پاسخگویی در فرآیندهای اجرایی.
- تشکیل تیم‌های علمی و فنی برای حمایت از فرآیندهای مدیریتی و برنامه‌ریزی ورزشی، با هدف بهره‌گیری از دستاوردهای علمی و تجربیات موفق در عرصه‌های بین‌المللی.
- همکاری مؤثر و مستمر بین هیأت‌های استانی، فدراسیون‌ها و کمیته ملی المپیک برای دستیابی به اهداف مشترک و ارتقای هماهنگی در اجرای برنامه‌های ورزشی.
- تدوین برنامه‌های ویژه برای رفع موانع حضور زنان در رقابت‌های ورزشی، با تأکید بر تأمین زیرساخت‌های مناسب و ایجاد فرصت‌های برابر.
- تخصیص بودجه به رشته‌های ورزشی بر اساس پتانسیل‌ها، موفقیت‌های پیشین و میزان تأثیرگذاری آن‌ها در کسب افتخارات بین‌المللی.
- جذب سرمایه‌گذاران و اسپانسرهای قدرتمند از طریق ارائه بسته‌های متنوع اسپانسرشی، تبلیغات گسترده و تضمین بازگشت سرمایه.

- سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی به منظور افزایش بهره‌وری و ایجاد درآمدهای پایدار از طریق برگزاری مسابقات و رویدادهای ورزشی.
- ایجاد پایگاه‌های استعدادیابی در سطح شهرستان‌ها و استان‌ها برای شناسایی ورزشکاران مستعد و پرورش آن‌ها از سنین پایین.
- تخصیص بودجه کافی برای اجرای برنامه‌های استعدادیابی و حمایت از پروژه‌های توسعه‌ای در حوزه ورزش‌های پایه.
- برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی برای آگاهی خانواده‌ها از فواید ورزش و نقش آن در رشد جسمی و روانی فرزندان.
- تأمین آینده مالی و شغلی ورزشکاران پس از دوران قهرمانی از طریق ایجاد فرصت‌های شغلی و برنامه‌های آموزشی مهارتی.
- ایجاد صندوق بازنشستگی ویژه ورزشکاران برای تأمین امنیت مالی آن‌ها در دوران بازنشستگی.
- پرداخت به موقع پاداش‌های قهرمانی به ورزشکاران برای افزایش انگیزه و قدردانی از تلاش‌های آن‌ها.
- فراهم‌سازی دسترسی به خدمات درمانی و توان‌بخشی مناسب برای ورزشکاران، به‌ویژه در موارد آسیب‌دیدگی.
- ساخت اماکن ورزشی تخصصی با توجه به نیازهای رشته‌های مختلف ورزشی و استانداردهای بین‌المللی.
- استانداردسازی و تجهیز اماکن ورزشی موجود با استفاده از فناوری‌های نوین و تجهیزات پیشرفته.
- تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام ورزشی در سریع‌ترین زمان ممکن برای بهره‌برداری بهینه از منابع و امکانات.
- نوسازی و ارتقای کیفیت منابع و امکانات ورزشی موجود برای افزایش رضایت و بهره‌وری ورزشکاران.
- برگزاری کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی برای مربیان، داوران و کادر فنی با موضوعات متنوع و به‌روز، با هدف ارتقای دانش و مهارت‌های تخصصی.
- حمایت مادی و معنوی از مربیان و کادر فنی برای ایجاد انگیزه و بهبود عملکرد آن‌ها در فرآیندهای تربیتی و آموزشی.
- آگاهی‌بخشی به مربیان و کادر فنی در زمینه قوانین و مقررات داخلی و بین‌المللی برای افزایش توانایی آن‌ها در مدیریت مسابقات و برنامه‌های ورزشی.
- افزایش تعداد رسانه‌های ورزشی تخصصی برای پوشش بهتر اخبار و رویدادهای ورزشی و اطلاع‌رسانی دقیق و شفاف.
- توسعه بخش زنده مسابقات ورزشی از طریق تلویزیون، رادیو و پلتفرم‌های آنلاین به منظور افزایش دسترسی عمومی و جذب مخاطبان بیشتر.
- معرفی رشته‌های ورزشی المپیک و آسیایی در رسانه‌ها برای افزایش آگاهی عمومی و جلب حمایت‌های مردمی.
- تأسیس مراکز پژوهشی در حوزه‌های مختلف ورزشی با همکاری دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی معتبر.
- تخصیص بودجه مناسب برای پروژه‌های تحقیقاتی و نوآورانه در حوزه ورزش و علوم مرتبط.
- بهره‌گیری از فناوری‌های پیشرفته مانند تحلیل داده‌های بزرگ، شبیه‌سازی و هوش مصنوعی برای بهبود عملکرد ورزشکاران و برنامه‌ریزی‌های دقیق‌تر

راهبردهای سیاستی سطح کلان

- ایجاد سازوکارهای بلندمدت برای رشد اقتصادی و افزایش درآمد سرانه، به‌ویژه در حوزه ورزش.
- افزایش بودجه وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک برای حمایت از برنامه‌های توسعه‌ای.
- طراحی مشوق‌های مالیاتی و تسهیلات ویژه برای جذب سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ورزش.
- تأمین منابع مالی پایدار از طریق قراردادهای اسپانسر با شرکت‌های بزرگ و نهادهای عمومی.
- شفاف‌سازی فرآیند تخصیص اعتبارات ورزشی و جلوگیری از هدررفت منابع.
- تقویت دیپلماسی ورزشی از طریق تعامل مستمر وزارت ورزش با وزارت امور خارجه.

- ایجاد ارتباطات راهبردی با نهادهای بین‌المللی ورزشی برای تسهیل حضور ورزشکاران در رقابت‌های جهانی.
- شفاف‌سازی فرآیندهای تصمیم‌گیری در فدراسیون‌ها و کمیته ملی المپیک برای افزایش پاسخگویی.
- تقویت همکاری بین‌قوا برای حمایت از برنامه‌های کلان ورزشی.
- کاهش نفوذ سیاست در مدیریت ورزشی و تقویت استقلال نهادهای ورزشی.
- تدوین قوانین جامع حمایتی برای ورزشکاران، به‌ویژه در زمینه بیمه و بازنشستگی.
- به‌روزرسانی مقررات داخلی با استانداردهای بین‌المللی و عضویت در کنوانسیون‌های جهانی.
- برگزاری دوره‌های آموزشی برای آشنایی ورزشکاران و مربیان با قوانین داخلی و بین‌المللی.
- مبارزه با تخلفات دوپینگ از طریق تقویت آزمایشگاه‌های ملی و همکاری با آژانس جهانی ضد دوپینگ.
- طراحی کمپین‌های گسترده برای افزایش مشارکت عمومی در ورزش و تقویت هویت ملی از طریق موفقیت‌های ورزشی.
- حمایت از برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی که بر ارتقای جایگاه ورزشکاران در جامعه تأکید دارند.
- ایجاد زیرساخت‌های مناسب در محلات و مناطق محروم برای توسعه ورزش همگانی.
- برگزاری رویدادهای ورزشی با حضور گسترده مردم و تبلیغات رسانه‌ای.
- سرمایه‌گذاری در فناوری‌های نوین برای تحلیل عملکرد ورزشکاران و شبیه‌سازی شرایط مسابقات.
- توسعه پایگاه‌های داده جامع برای تسهیل دسترسی به اطلاعات ورزشکاران و برنامه‌ریزی بهتر.
- همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی برای تولید دانش و نوآوری در حوزه ورزش.
- ارزیابی شرایط آب و هوایی کشور میزبان مسابقات و آماده‌سازی ورزشکاران بر اساس آن.
- برنامه‌ریزی سفرهای بین‌المللی با در نظر گرفتن شرایط جغرافیایی و زمان‌بندی مناسب.
- تقویت حضور تماشاگران و حامیان ایرانی در مسابقات بین‌المللی برای افزایش روحیه ورزشکاران.

جمع‌بندی و پیشنهادات اجرایی

برای عملیاتی کردن این راهکارها، پیشنهاد می‌شود وزارت ورزش و جوانان اقدامات زیر را در اولویت قرار دهد:

- تشکیل کمیته‌ای ویژه برای پیگیری اجرای این راهکارها با همکاری نهادهای علمی، دانشگاهی و فدراسیون‌های ورزشی.
- سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های ورزشی و به‌روزرسانی تجهیزات با استانداردهای بین‌المللی.
- تدوین برنامه‌های آموزشی و ترویجی با همکاری رسانه‌ها برای ارتقای سطح آگاهی عمومی و تخصصی.
- نظارت دقیق بر عملکرد مالی و اجرایی نهادهای ورزشی و گزارش‌دهی شفاف به افکار عمومی.
- طراحی برنامه‌های بلندمدت و میان‌مدت با اهداف مشخص برای هر حوزه.
- تقویت دیپلماسی ورزشی و همکاری با سازمان‌های جهانی برای بهره‌گیری از تجربیات موفق.

اجرای این راهبردها می‌تواند به بهبود عملکرد ورزشکاران ایرانی، افزایش افتخارات ملی و ارتقای جایگاه ایران در عرصه‌های ورزشی بین‌المللی منجر شود.

پایان